

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

Dr. Vass Róbert
főiskolai docens

2022. február 4.

FDO 1214 Általános természeti földrajz II.

Féléves tematika:

1. Az aprózódás és a mállás folyamatai
2. Tömegmozgásos folyamatok
3. Felületi (areális) erózió. Vonalas (lineáris) erózió.
4. A szárazföldi jég felszínalakító tevékenysége
5. A szárazföldi jég felszínalakító tevékenysége, a periglaciális felszínformálás
6. A periglaciális felszínformálás
7. A szél felszínalakító tevékenysége I.
8. A szél felszínalakító tevékenysége II.
9. A tenger felszínalakító tevékenysége
10. Karsztjelenségek
11. Karsztjelenségek
12. Vulkánmorfológia
13. Vulkánmorfológia
14. Talajtani alapismeretek

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése:

- vizsga típusa: szóbeli
- vizsgára bocsátás feltétele: A vizsgára bocsátásnak nincs feltétele.

A kollokvium típusa: szóbeli.

Szóbeli vizsga tételsora:

1. Az aprózódás fogalma, típusai, természetföldrajzi jelentősége
2. A mállás fogalma, természetföldrajzi jelentősége. A mállás típusai. Az aprózódás és a mállás intenzitása a Földön.
3. Tömegmozgásos folyamatok jellemzése, omlások, kúszások, folyások.
4. A csuszamlások jellemzése.
5. A szárazföldi jég. A gleccserek.
6. A jégtakaró felszínalakító munkája.
7. A periglaciális felszínformálás. A niváció és a krioplanáció.
8. Magashegységi periglaciális jelenségek. Szubperiglaciális jelenségek
9. Felületi (areális) erózió. Vonalas (lineáris) erózió.
10. A tengervíz felszínalakító munkája, a tengerpartok formái. A tengerpartok típusai.
11. A tengerfenék domborzata. A szárazföldek peremterületei. A mélytengerek domborzata.
12. A szél felszínalakító tevékenysége. A szél hordalékszállítás. A homokmozgás megindulásához szükséges kritikus nyírási sebesség. A szélfújta hordalék mozgása. A kifúvás és a szélmarás folyamata, formái.
13. A szél felhalmozó munkája.
14. Vulkánmorfológia.
15. A mészkőkarsztok formálódása.

16. Karsztos síkságok, korróziós síkságok. Karsztos maradványformák. Felhalmozódásos és épülő karsztformák. Felszín alatti karsztformák – barlangok. A dolomitkarsztok sajátossága. Evaporit kőzetek (gipsz- és sókarsztok). A karsztosodás dinamikája, a karsztos lepusztulás vizsgálata.

17. A lösz és a löszterületek formakincse.

18. A talaj fogalma, funkciói. A talajok funkciói az ökológiai rendszerekben. A talajszelvény és a főbb talajsíntek. A katéna fogalma. A talajképződést meghatározó környezeti tényezők. A talajképződés során lejátszódó fontosabb folyamatok.

FDO1214LÁltalános természeti földrajz II.

Féléves tematika:

1. konzultáció: 2021.03.04. 13-18 óra, Online konzultáció

- Az aprózódás és a mállás folyamatai
- Tömegmozgásos folyamatok
- A pluvialis és a fluviatilis erózió
- A szárazföldi jég felszínalakító tevékenysége
- A szárazföldi jég felszínalakító tevékenysége, a periglaciális felszínformálás
- A periglaciális felszínformálás
- A szél felszínalakító tevékenysége

1. konzultáció: 2021.04.22. 8-12 óra, Online konzultáció

- A szél felszínalakító tevékenysége
- A tenger felszínalakító tevékenysége
- Karsztjelenségek
- Karsztjelenségek
- Vulkanomorfológia
- Vulkanomorfológia
- Talajtani alapismeretek

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium (online szóbeli vizsga)

Az értékelés módja, ütemezése:

- vizsga típusa: szóbeli
- vizsgára bocsátás feltétele: A vizsgára bocsátásnak nincs feltétele.

A kollokvium típusa: szóbeli.

Szóbeli vizsga tételsora:

1. Az aprózódás fogalma, típusai, természetföldrajzi jelentősége
2. A mállás fogalma, természetföldrajzi jelentősége. A mállás típusai. Az aprózódás és a mállás intenzitása a Földön.

3. Tömegmozgásos folyamatok jellemzése, omlások, kúszások, folyások.
4. A csuszamlások jellemzése.
5. A szárazföldi jég. A gleccserek.
6. A jégtakaró felszínalakító munkája.
7. A periglaciális felszínformálás. A niváció és a krioplanáció.
8. Magashegységi periglaciális jelenségek. Szubperiglaciális jelenségek
9. Felületi (areális) erózió. Vonalas (lineáris) erózió.
10. A tengervíz felszínalakító munkája, a tengerpartok formái. A tengerpartok típusai.
11. A tengerfenék domborzata. A szárazföldek peremterületei. A mélytengerek domborzata.
12. A szél felszínalakító tevékenysége. A szél hordalékszállítás. A homokmozgás megindulásához szükséges kritikus nyírési sebesség. A szélfújta hordalék mozgása. A kifúvás és a szélmarás folyamata, formái.
13. A szél felhalmozó munkája.
14. Vulkanomorfológia.
15. A mészkőkarsztok formálódása.
16. Karsztos síkságok, korróziós síkságok. Karsztos maradványformák. Felhalmozódásos és épülő karsztformák. Felszín alatti karsztformák – barlangok. A dolomitkarsztok sajátossága. Evaporit kőzetek (gipsz- és sókarsztok). A karsztosodás dinamikája, a karsztos lepusztulás vizsgálata.
17. A lösz és a löszterületek formakincse.
18. A talaj fogalma, funkciói. A talajok funkciói az ökológiai rendszerekben. A talajszelvény és a főbb talajszintek. A katéna fogalma. A talajképződést meghatározó környezeti tényezők. A talajképződés során lejátszódó fontosabb folyamatok.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Borsy Z. (szerk.): Általános természetföldrajz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993
- Gábris Gy. – Szabó J. (szerk.) 2013: Általános természetföldrajz I-II. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Lóki J. – Szabó J.: A külső erők geomorfológiája. Debrecen, 2004
- Gábris Gy.: Éghajlati felszínalaktan I. Periglaciális geomorfológia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994
- Czelnai R.: A világóceán. Modern fizikai oceanográfia. Vince Kiadó, Budapest, 1999
- Dozier J. – Marsh W. M.: Landscape an introduction to physical geography. USA, 1981
- Lóki J. – Szabó J.: A külső erők geomorfológiája. Debrecen, 2004
- Lóczy D. – Veres

FDO1219, FDO1227 Magyarország és a Kárpát-medence természeti földrajza I.

Tematika heti bontásban:

1. Magyarország földrajzi helyzete, földtani szerkezete
2. Magyarország fejlődéstörténete az óidőben
3. Magyarország fejlődéstörténete a középidőben
4. Magyarország fejlődéstörténete a harmadidőszakban
5. Magyarország fejlődéstörténete a negyedidőszakban
6. Magyarország tájtipusai.

7. Magyarország éghajlatának általános jellemzői, az éghajlati elemek idő- és térbeli megoszlása
8. Magyarország vízrajza, a felszíni és felszín alatti vizek
9. Magyarország talajtakarója és biogeográfiai képe
10. A Visegrádi-hegység, a Börzsöny, a Mátra és a Cserhát szerkezete és fő képződményei, és morfológiai jellemzői
11. A Bükk-vidék, az Aggtelek-Rudabányai-hegyvidék és a Tokaj-Zempléni-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, és morfológiai jellemzői
12. A Bakony-vidék, a Vértes-Velencei-hegyvidék és a Gerecse szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
13. A Nyugat-magyarországi peremvidék és a Kisalföld fő képződményei és morfológiai jellemzői
14. A Dunántúli-dombság és az Alföld fő képződményei és morfológiai jellemzői

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése:

- vizsga típusa: szóbeli
- vizsgára bocsátás feltétele: A vizsgára bocsátásnak nincs feltétele.

A kollokvium típusa: szóbeli.

Szóbeli vizsga tételsora:

1. a, Magyarország földrajzi helyzete Európában
1. b, A Mátra szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
2. a, Magyarország földtani szerkezete
2. b, A Cserhát szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
3. a, Magyarország fejlődéstörténete az óidőben, képződményei
3. b, A Marcal-medence és a Kemeneshát fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
4. a, Magyarország fejlődéstörténete a középidőben, jellegzetes képződményei
4. b, A Mezőföld felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
5. a, Magyarország fejlődéstörténete a neogénben (miocén, pliocén)
5. b, Aggtelek-Rudabányai-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
6. a, Magyarország fejlődéstörténete a paleogénben (eocén, oligocén) földtani, morfológiai jellemzői
6. b, Vértes-Velencei-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
7. a, A Kárpát-medence fejlődéstörténete a pleisztocénban és holocénban, képződményei
7. b, A Tokaj-Zempléni-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
8. a, Magyarország éghajlatának általános jellemzői. A napsugárzás és a hőmérséklet idő- és térbeli eloszlása

- 8. b, A Dunazug-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 9. a, Magyarországon uralkodó légmozgások, a csapadék idő- és térbeli eloszlása
- 9. b, A Külső- és Belső-Somogy felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 10. a, A Kárpát-medence folyóvízhálózatának kialakulása
- 10. b, A Bükk-vidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 11. a, Magyarország állóvizei, főbb hidrogeográfiai jellemzői
- 11. b, A Bakony-vidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 12. a, Magyarország felszín alatti vizei, hidrogeográfiai jellemzői
- 12. b, A Zalai-dombvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 13. a, Magyarország főbb talajtípusai, jellemzői, térbeli megoszlásuk
- 13. b, Az Észak-magyarországi medencék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 14. a, Magyarország biogeográfiai képe, flórája, faunája
- 14. b, A Mecsek- és a Villányi-hegység szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 15. a, A Tisza- és mellékfolyóinak kialakulása, fejlődéstörténete
- 15. b, A Börzsöny szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 16. a, A Duna- és mellékfolyóinak kialakulása, fejlődéstörténete
- 16. b, Tolna-Baranyai-dombság szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 17. a, Magyarország tájtípusai
- 17. b, Az Alpokalja és a Vas-Soproni-síkság felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
- 18. a, A Balaton és a Velencei-tó kialakulása és hidrológiai jellemzői
- 18. b, A Visegrádi-hegység szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői

Kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

Martonné dr. Erdős Katalin 2001: Magyarország természetföldrajza I.

Nemerkényi A. – Móga J. 2007. Kárpátok és a Kárpát-medence. In.: Gábris Gy. szerk. Európa regionális földrajza. Természetföldrajz. Eötvös Kiadó, p. 140-173.

Ajánlott irodalom:

Karátson D. szerk. 2002. Magyarország földje (Kitekintéssel a Kárpát-medence egészére). Magyar Könyvklub, Budapest.

Pinczés Z. 1995: Déli-felföld természeti földrajza. Jegyzet. KLTE, Debrecen, 149 p.

Pinczés Z. 1997: Erdélyi-peremvidék természeti földrajza. Jegyzet. KLTE, Debrecen 137 p.

FDO1227L Magyarország és a Kárpát-medence természeti földrajza I.

Féléves tematika:

1. konzultáció: 2022.02.11. 8-12 óra

- Magyarország földrajzi helyzete, földtani szerkezete
- Magyarország fejlődéstörténete az óidőben
- Magyarország fejlődéstörténete a középidőben
- Magyarország fejlődéstörténete a harmadidőszakban
- Magyarország fejlődéstörténete a negyedidőszakban
- Magyarország tájtípusai.
- Magyarország éghajlatának általános jellemzői, az éghajlati elemek idő- és térbeli megoszlása

2. konzultáció: 2022.03.04. 8-13 óra

- A szél felszínalakító tevékenysége
- A tenger felszínalakító tevékenysége
- Karsztjelenségek
- Karsztjelenségek
- Vulkanomorfológia
- Vulkanomorfológia
- Talajtani alapismeretek

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium (Online szóbeli vizsga)

Az értékelés módja, ütemezése:

- vizsga típusa: szóbeli
- vizsgára bocsátás feltétele: A vizsgára bocsátásnak nincs feltétele.

A kollokvium típusa: szóbeli.

Szóbeli vizsga tételsora:

1. a, Magyarország földrajzi helyzete Európában
1. b, A Mátra szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
2. a, Magyarország földtani szerkezete
2. b, A Cserhát szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
3. a, Magyarország fejlődéstörténete az óidőben, képződményei
3. b, A Marcal-medence és a Kemeneshát fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
4. a, Magyarország fejlődéstörténete a középidőben, jellegzetes képződményei
4. b, A Mezőföld felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
5. a, Magyarország fejlődéstörténete a neogénben (miocén, pliocén)
5. b, Aggtelek-Rudabányai-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
6. a, Magyarország fejlődéstörténete a paleogénben (eocén, oligocén)

- földtani, morfológiai jellemzői
6. b, Vértes-Velencei-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  7. a, A Kárpát-medence fejlődéstörténete a pleisztocénban és holocénban, képződményei
  7. b, A Tokaj-Zempléni-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  8. a, Magyarország éghajlatának általános jellemzői. A napsugárzás és a hőmérséklet idő- és térbeli eloszlása
  8. b, A Dunazug-hegyvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  9. a, Magyarországon uralkodó légmozgások, a csapadék idő- és térbeli eloszlása
  9. b, A Külső- és Belső-Somogy felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  10. a, A Kárpát-medence folyóvízhálózatának kialakulása
  10. b, A Bükk-vidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  11. a, Magyarország állóvizei, főbb hidrogeográfiai jellemzői
  11. b, A Bakony-vidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  12. a, Magyarország felszín alatti vizei, hidrogeográfiai jellemzői
  12. b, A Zalai-dombvidék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  13. a, Magyarország főbb talajtípusai, jellemzői, térbeli megoszlásuk
  13. b, Az Észak-magyarországi medencék szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  14. a, Magyarország biogeográfiai képe, flórája, faunája
  14. b, A Mecsek- és a Villányi-hegység szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  15. a, A Tisza- és mellékfolyóinak kialakulása, fejlődéstörténete
  15. b, A Börzsöny szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  16. a, A Duna- és mellékfolyóinak kialakulása, fejlődéstörténete
  16. b, Tolna-Baranyai-dombság szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  17. a, Magyarország tájtípusai
  17. b, Az Alpokalja és a Vas-Soproni-síkság felszínfejlődése és morfológiai jellemzői
  18. a, A Balaton és a Velencei-tó kialakulása és hidrológiai jellemzői
  18. b, A Visegrádi-hegység szerkezete és fő képződményei, felszínfejlődése és morfológiai jellemzői

Kötelező irodalom:

Martonné dr. Erdős Katalin 2001: Magyarország természetföldrajza I.
Nemerkényi A. – Móga J. 2007. Kárpátok és a Kárpát-medence. In.: Gábris Gy. szerk. Európa regionális földrajza. Természetföldrajz. Eötvös Kiadó, p. 140-173.

Ajánlott irodalom:

Karátson D. szerk. 2002. Magyarország földje (Kitekintéssel a Kárpát-medence egészére). Magyar Könyvklub, Budapest.
Pinczés Z. 1995: Déli-felföld természeti földrajza. Jegyzet. KLTE, Debrecen, 149 p.
Pinczés Z. 1997: Erdélyi-peremvidék természeti földrajza. Jegyzet. KLTE, Debrecen 137 p.
Pinczés Z. 1998: Az Erdélyi-medence természeti földrajza. Jegyzet. KLTE, Debrecen 97 p.

FDO1218 Földrajzi övezetesség

Tematika heti bontásban:

1. A Föld valódi és szoláris éghajlati övezetessége
2. A földrajzi övezetesség rendszere
3. A tájtényezők változásai a földrajzi övezetekben;
4. A morfodinamikai folyamatok és az éghajlati övezetesség kapcsolatrendszere
5. Az egyenlítői öv természetföldrajza
6. Az átmeneti öv természetföldrajza
7. A térítői öv természetföldrajza
8. A trópusi monszun vidék természetföldrajza
9. A meleg mérsékelt öv természetföldrajza
10. A valódi mérsékelt öv természetföldrajza II.
11. A valódi mérsékelt öv természetföldrajza III.
12. A hideg mérsékelt öv természetföldrajza
13. A hideg övezet természetföldrajza
14. A magassági övezetesség rendszere

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése:

- vizsga típusa: szóbeli
- vizsgára bocsátás feltétele: A vizsgára bocsátásnak nincs feltétele.

A kollokvium típusa: szóbeli.

Szóbeli vizsga tételsora:

1. A Föld valódi és szoláris éghajlata
2. Az éghajlati felszínalakok kialakulása és fejlődése. A Föld éghajlati morfológiai régiói.
3. A poláris és szubpoláris területek formacsoportjai
4. A nedves közepes földrajzi szélességű területek formacsoportjai, a hegységi domborzatának különleges vonásai
5. A nedves közepes földrajzi szélességű területek formacsoportjai, feldarabolt tönkösödött gyűrthegegyégek (röghegegyégek), táblás vidékek, harmadidőszaki dombvidékek, laza üledékekből felépült akkumulációs felszínek
6. A nedves és félig nedves szubtrópusok formaegyüttesei
7. A váltakozóan nedves-száraz éghajlatú trópusok formái. Az állandóan nedves trópusok formái
8. A félig száraz és száraz területek formái
9. Az élővilág zonális elrendeződése. A forró (trópusi) övezet növény- és állatvilága. A trópusi esőerdő élővilága
10. A szavannák élővilága
11. A trópusi (zonális) sivatagok élővilága
12. A mérsékelt övezet növény- és állatvilága. A meleg-mérsékelt (szubtrópusi) öv élővilága

13. Állandóan nedves, illetve esős nyarú szubtrópusi területek (monszun tartományok). A Hűvös mérsékelt öv élővilága.
14. Az óceáni tartományok jellemzése. Mérsékelt szárazföldi tartományok.
15. Szárazföldi tartományok
16. Szélsőségesen szárazföldi (félsivatagi, sivatagi) tartományok
17. A hideg mérsékelt (szubarktikus) öv élővilága. A hideg (arktikus) övezet növény- és állatvilága
18. A hegyvidékek élővilága
19. A tengerek élővilága. Az élővilág szerepe a domborzat formálásában.

Kötelező irodalom:

Borsy Z. (szerk.) (1993) : Általános természetföldrajz. – Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó.
– p. 642-664; p. 726-806. (6. Az élővilág földrajza);

Ajánlott irodalom:

Szabó József (szerk.), Gábris Gyula (szerk.) Általános természetföldrajz I.-II. ELTE Eötvös
Kiadó, 2013

Attenborough, D. (1988) : Az élő bolygó. – 323 p.

TO1006LFöldtudományi alapismeretek I.

Féléves tematika:

1. konzultáció, 2022.02.19. 11-16 óra Online konzultáció

Kozmikus környezetünk jellemzői. A Naprendszer. A Föld szerkezete. Ásvány és kőzettan. Lemeztektonika, földtörténet. Hegységképződés. A Föld és az élővilág fejlődéstörténete. Külső és belső erők a Földön,

2. konzultáció, 2022.02.26. 11-15 óra Online konzultáció

A légkör jellemzői. A földrajzi övezetesség okai, jellemzői. A vízburok földrajza Geomorfológia.

A foglalkozásokon történő részvétel:

- A gyakorlati foglalkozásokon a részvétel kötelező. A félévi hiányzás megengedhető mértéke részidős képzésben a tantárgy konzultációs óraszámának egyharmada. Ennek túllépése esetén a félév nem értékelhető (TVSz 8.§ 1.).

Félévi követelmény: kollokvium (Online szóbeli vizsga)